

כמה יצדיקים בסדום?

לעיר הדרומית את אשתו אורה ובנו אמיר, אולם זה עדיין אינו פותר את הבעיה. רוב המשפחות מוכנות לעבור לסדום, באם ינתן להן שם שיכון מתאים.

אם יקומו שיכונים במקום, ממילא תבואנה התנויות. השירותים יגיעו לשם כבר מעט מ.מ. רק בצורה זו תוכל סדום להפוך לעיר אמיתית, זו הפעם הראשונה אחרי 3000 שנה, בסיסה יהיה במפעל האשלג ושאר מפעלי ניצול ים המות.

***

מלון "דן"

אך כל זה יתקיים רק במקרה שיבנו שיכונים במקום. בינתיים אין בונים דבר. אפילו מגורי הפועלים נשאר ברובם במבנים מימי המנדט. כל עוד המפעל אינו בסדר, כל עוד לא חוסלה השעוררייה הי' טכנית, אי אפשר להשקיע כסף בשיכונים.

מלבד זאת אין יודעים עדיין איך ומה לבי' גות. אי אפשר ליישב את סדום בדרך שיג' רחית של מעברת צירפונים, המתפתחת ל' עירית בלוקונים. מישוה הציע לבנות במקום בנין ענק אחד, מעין מלון דן. שיכלול בתו' כו את הכל. בו יגורו העובדים ובני מש' פחותיהם, בו יהיו התנויות והשירותים, בו יהיה מיווג אויר שיקל על החיים במקום.

אולם כל זה הוא רק בגדר של חלום לעתיד, מכיון שכיום, ארבע שנים אחרי הלאמת מפעל האשלג בידי המדינה, אין איש היועד אם בכלל אפשר לחיות בסדום, כשם שאיש אינו יודע אם המפעל יעבוד אי פעם במלואו. עד כה לא נערך בסדום

לתאביב או לחיפה, דווקא בשעה שלמד את תנאי המקום והופך לכות יעיל במפעל.

***

אשה בבאר-שבע

אליהו אוחיון הוא רק בן 23, יש לו ילד ואשה המתגוררים בבאר-שבע. לפני שבע שנים עלה עם משפחתו ממרוקו. לא היה לו כל מקצוע. לשכת העבודה היתה מעסיקה אותו מפעם לפעם בעבודות-דחק. כאשר נשלח לפני שלוש שנים לעבודה כי' סיום, נאחז בה כבעבודת קבע. תחילה עבד כפועל פשוט בדוברות-השאביה, בבריכות הקארינאליט. מאוחר יותר ביקש שיעבירוהו לעבודה מקצועית. כיום הוא עובד כמסגר.

משכורתו החודשית מסתכמת ב'300 ל'י רות לחודש, כולל שעות נוספות. את רוב הכסף הוא מעביר לאשתו בבאר-שבע. הוא רואה אותה כמעט בכל יום שיש, כאשר הוא נוסע למנוחת השבת לביתו. באופן תיאורטי, יכול הוא להיות כל יום בבית. קיימת תחבורה סדירה מסדום לבאר-שבע בשעות שלאחר העבודה ובבוקר. אולם תר' עלתה היא בעיקר פסיכולוגית, כדי שאליהו אוחיון לא ירגיש את עצמו מנותק מביתו ומשפחתו, כדי שידע שבכל עת שירצה, יר' כל לנסוע אליה. הוא אינו עושה זאת. זה אינו משתלם."

כדי שסדום תהפוך ממבצר רחוק ומנותק של לגיון-הגורם בלב המדבר, לישוב של קבע, יש להושיב בה את משפחות העובדים. חלק מהעובדים העבירו אמנם את משפחותיהם לבאר-שבע, כמו מדרכי מקלף, שהעביר

שלושה קילומטרים של דרך משובשת, חציה אספלט, מפרודים בין מפעל האשלג בסדום לבין מחנה העובדים הנמצא צפונה לו. למרגלות צוקיו חתולים של הר סדום מפוזרים שלוש-הארבעה בניני אבן רוי קומתיים, שני צירפים מאורכים, כשני תריסרי ביתנים אפורים ועוד שורה של מבני עץ בני קומתיים, הגובלים עם מי ים המלח ממש. כמה מגדלי שמירה, גדר ופנסים — זהו מחנה העובדים.

כמה מהם חיו במקום עם נשותיהם, ובת' קופה מסוימת גם עם ילדיהם. אירגנו חיים פנימיים מגובשים וכמעט מושלמים. ועד ה' עובדים דאג לא רק להגנות היחסים בין העובדים במפעל, אלא גם בין העובדים לבין עצמם, ערך בירורים ומשפטי-חברים. ועדת-התרבות דאגה לערכי החינוך ובידור, ל' מסיבות עונג שבת מסביב לשולחנות ערר' כים, מכוסים במפות לבנות. הם ראו את עצמם כאנשי סדום לכל דבר, בני המשלט החלוצי המבודד והמנותק ביותר של הישוב.

אנשים שבאו למפעל אחרי המלחמה היו קרוצים מחימר אחר לגמרי. עתה היתה סדום מעין ארץ-גוזיה, לשם היתה המשתנה שלחת עבריינים תחת להושיבים בבתי-סוהר. אותם שנהרו לעבודה בסדום מרצונם החופ' שי חלמו רק על משה אחת: לצבור כסף במהירות הגדולה ביותר, לחסוך כסום גדול ככל האפשר, להסתלק חזרה למקום שם אפי' שר לחיות חיים קלים יותר. היתה זאת תופעה בה שלטו בסדום הכוח, הסכין וה' אימים, כמו בחורה נידחת של המערב ה' פרוץ.

למזלה של סדום נעלמו גם אנשים אלה. מאית העובדים בסדום כיום אינם, אולי, חלוי' צים במובן הרגיל של המלה. אין הם נמ' אאים שם בגלל אידיאלים או חובה לאומית. אין על פי כן הם החלוצים האמיתיים ביותר של מדינת-ישראל, באחת החזיתות החשובות ביותר. רובם של מאית הצדיקים בסדום הם אנשים פשוטים, פועלים שחורים, נוליה הדשים מחוסרי עבודה, הרואים בסדום מקור פרנסה למשפחותיהם, הנמצאות בצפון, וה' נאחזים בו בכל רצון הקיום שלהם. משיטת עובדים טכניים, המעדיפים לעבוד דווקא בסדום בגלל סיבות הנעיצות בחלקן ברקע המשפחתי או בצרכים כלכליים.

אין כל בטחון שגם אלה וגם אלה לא יקומו ויעלמו. עדיין אין הם קושרים את עתידם במפעל. הם רואים בסדום מקום עבודה, לא ישוב של קבע. המחזור האנושי במקום עצום. ברבע שהפועל הפשוט מוצא מקום-עבודה קרוב יותר למשפחתו, הוא עלול לעזוב את המפעל. ברבע שהמהנדס, בוגר' הסכניון, מחליט להתחתן ולהקים משפחה, אין כל סיבה מדוע יעשה זאת בסדום ולא יחפש מקום עבודה אחר. האשה, הנכספת לחיי משפחה תקינים, לוחצת עליו לחזור

כיום הוא שומם לחלוטין. רק לאחר ארו' חת-הערב, כאשר עובדי משמרות היום מי' פורים לחזרהם לחייהם הפרטיים, כאשר נר' לקים האורות במיבנים המיושנים, שרובם ככולם נותרו עוד מימי המנדט, רק אז קם המחנה לתחיה. קביצות-קבוצות של פועלים צעירים עומדים ברחבה שלפני חדר-האוכל, מחליטים שיחות, צוחקים להלצות. ספסלי חצר הקנטינה מוקפים-הדקלים הומים ככל ביח-קפה הגון אחר, בכל מקום שהוא. ה' אנשים שותים חלב, בירה וסודה.

מבעד לרשתות-הביליור של החלונות הג' דולים, ניתן להבחין בגיפות גברים ערומים למחצה, רכונים על גבי שולחנות עמוסי מאוררים, כשהם משחקים בשאח-מת או ב' קלפים, מאזינים לרדיו או שרועים על גבי המיטות, שקועים בעתון. חבורות מגובשות יותר מתרכזות בחוק, שרות וצחוקות ביחד. כך זה נמשך עד שעה מאוחרת בלילה. האנשים, אחרי יום עבודה מפרך בחום הג' דול, אינם מגלים סימני עייפות יתירה. לכך דואג האקלים המיוחד. קשה גם להירדם. חם, אין כמעט לגמרי משבי אויר.

בשעות הבוקר המוקדמות שוב מועתק מרכז-החיים שלושה קילומטר צפונה, אל המפעל. אל המכוניות המתמינות השער ממרהים פועלים שזופים, צעירים ומבוגרים, בני כל העליות, צברים גברתיים, דרוויכי, פועלים פשוטים בצד המהודסים ומוסמכי ה' האוניברסיטה.

אלה הם אנשי סדום. הם הבעיה האמיתית של המקום והמפעל. מכונות אפשר לייצר ולהחליף. בעזרת קרבנות חמורים נוספים של זמן וכסף אפשר יהיה להתגבר על ר' שעורריה הכלכלית והטכנית הנוראה של מפעל-האשלג. בתיאוריה אפשר אפילו להש' קיע 30 מיליון ל'י נוספות במפעל.

אולם קשה עד אין ערוך יותר לייצר אני שים שבביל סדום. אנשים שיחיו בה ויעבדו בה, שיראו במקום את ביתם. זאת היא בעיית הבעיות של סדום, המזדקרת מעבר לויכוח הממאיר הנוכחי.

***

ארץ גוזרה

מרבית חבר העובדים במפעל ה' כ' ישן, בתקופה שלפני מלחמת תש"ה, היו חברי-קיבוצים או בני-משקים-לשעבר.

הזוג הראשון בסדום. יעל ו'צחק כהן, הזוג הנשוי היחיד המתגורר במחנה. יעל עובדת כפקידת-יצחק כחשמלאי, הם מתגוררים בחדר משפחה, מצויד' במטבח ומקרר חשמלי, היחיד הנמצא ברשות אדם פרטי במקום. הם שעות הערב הם מבליים בחדרם.